

IFLA'NIN BAŞARISI : MİLLETLERARASI İŞBİRLİĞİ

Dick FIFOOT

IFLA (International Federation of Library Associations and Institutions - Kütüphane Dernek ve Kuruluşları Milletlerarası Federasyonu), şimdi mevcut olmasaydı, oluşturulmasına yine gerek duyulacaktı. Her mesleki ve kültürel ilgi türü için bir milletlerarası derneğin bulunduğu dünyada, kütüphanelere ve kütüphanecilik mesleğine ilişkin bir kuruluşun bulunmaması düşünülemez. Şimdi gerçekleşeydi, bu oluşturma, değişen dünya şartlarına uymada ve sürekli olarak etkili olmada ilgi çekici bir başarı göstermiş bulunan IFLA için, —daha iyi olmamakla birlikte— çok değişik olabilirdi.

IFLA ne idi?

IFLA, elli yılı aşan bir süre önce, Edinburg'da kuruldu. O sıralarda kütüphaneler için ve kütüphaneciler adına konuşacak bir kuruluş yoktu. 30 Eylül 1927'de, 15 ülkenin kütüphane derneklerinin yetkili temsilcileri tarafından bir karar imzalandı. Yeni kuruluş gücünü yavaş yavaş artırdı; bir çok ülkenin kıdemli kütüphanecilerini bir çatı altında topladı ve hattâ ilk on yılda bazı pratik başarılar elde etti (Söz gelişi: Alman bilimsel süreli yayınlarının fiyatlarında büyük indirim sağlanması; milletlerarası değiştirim kılavuzlarının, süreli yayın adlarının kısaltmalarına ilişkin milletlerarası bir kodun ve üç dilde teknik bir kütüphanecilik terimleri sözlüğünün yayınlanması). Fakat 1930'lar iktisadi bunalım ve İkinci Dünya Harbinin başlangıç yılları idi. Bu olay, merkezinin tarafsız İsviçre'de bulunması şansından dolayı, IFLA'yı tamamen ortadan kaldıramadı; aksine o, savaş tutsakları için kitap sağlanmasına yardımcı oldu. Bu harbin sonunda kütüphanelerin yeniden kurulmasının, büyük siyasî değişikliklerin ve yeni savaşların güç günleri var-

di. IFLA, çoklukla kendini bu işe adanmış bir kaç kişinin çabalarına dayanarak, varlığını sürdürdü ve giderek büyüdü. Yine de, yıllarca, dışarıdan, milli ve başka kıdemli kütüphanecilere ve hattâ Avrupa ve Kuzey Amerikalılara ait rahat bir yemek kulübü gibi görünebilmiştir. Fakat, kütüphane meselelerinin çoğu şimdikine göre mahalli, ulaşım ve haberleşme ise daha yavaş ve şimdikinden çok daha pahalı idi.

IFLA nedir?

Son 15 yılda IFLA kanatlarını açmış, daha gerçek bir "dünya çapında" lığa kavuşmuş ve gizli güçlerini ortaya koymağa başlamıştır. Bu, Sir Frank Francis, Herman Liebaers ve Preben Kierkegaard'ın başkanlıkları sırasında ve The Hague (La Haye)'daki Sekreterliğin kurulmasıyla gerçekleşmiştir.

IFLA resmi olmayan bir kuruluştur. Bu; ülkelerin onu desteklemediği, Unesco'dan ve başka milletlerarası kuruluşlardan işletme giderlerini karşılayacak sürekli yardımlar almayacağı anlamına gelir. O, "ekmek" ve "yağ"ı için üyelerinin aidatına dayanır; üyeler de, herhalde değer gördükleri ve katılmak istedikleri için aidat öderler. Son yıllarda kütüphaneler de gitgide önem kazanmıştır. Eskiden seçimlerde ve önemli konularda yalnızca kütüphane dernekleri oy verebilirdi. 1976 (adına "ve kuruluşları" ibaresi eklendiği yıl)'dan beri, bütün üyeler tam oy hakkına sahiptir. IFLA son derece temsili ve demokratik bir kuruluş olmuştur. Bugün, yüzden çok ülkede sekiz yüzü aşkın üyeye sahiptir. Hem milletlerarası (s.g., Hukuk Kütüphaneleri Milletlerarası Derneği, IATUL, LIBER, vb.) ve hem de milli (s.g., TKD, ALA, LA, vb.) düzeyde "Dernek Üye"leri vardır. Çoklukla kütüphaneler ile kütüphanecilik okullarının oluşturduğu yüzlerce kuruluş da IFLA'nın üyesidir. Ayrıca bir düzine kuruluş ve 70 kadar kişi "muhabir üye"dir. IFLA, Unesco ile "A danışma statüsü"ne; FID (Milletlerarası Dokümantasyon Federasyonu), ISO (Milletlerarası Standartlaştırma Teşkilâtı) ve ilgili olduğu başka milletlerarası kuruluşlarla da resmi statüye sahiptir.

Konsey (Genel Kurul), bütün üyelerden oluşur. Bu konsey Yönetim Kurulu'nu seçer, aidat miktarlarını kararlaştırır ve "en yüksek organ"dır. IFLA'nın asıl çalışmaları, bölümler ola-

rak adlandırılan işbirliği halindeki kuruluşlar içinde oluşturulan "seksiyon"larda yapılır. Bölge Faaliyetleri Bölümünü oluşturan üç bölge (Afrika, Asya, Latin Amerika) seksiyonu dışında, her biri bir "kütüphane türü (üniversite ve genel araştırma kütüphaneleri, sosyal bilimler kütüphaneleri, halk kütüphaneleri, çocuk kütüphaneleri, vb.)" veya bir "kütüphane faaliyetleri türü (bibliyografya, kataloglama, kütüphanelerarası ödünç verme, saklama, resmi yayınlar, vb.)" ile ilgili yirmi dört seksiyon bulunmaktadır. Her üye hangi seksiyona katılmak istğine kendisi karar verir ve, 1976 yeniden teşkilatlanmasından beri, bir seksiyonun bütün üyeleri kendi görevlilerini seçer.

IFLA ne yapar?

O kadar çok şey yapar ki, yeterli cevap verilemez. Her seksiyonun kendi geliştirdiği bir programı vardır. Kimi programlar sür'atle sonuçlanır, kimisi de, tabiatı gereği, sonuçlanmaz. Alan çok geniştir. Milletlerarası tedbir standartlarının ve milletlerarası kılavuzların hazırlanması değişik seksiyonlarca üstlenilir. Bunların bir çoğu, dış yardımlı veya yardımsız ortak projeler yüklenir. Kimilerince seminerler ve özel konferanslar düzenlenir; fakat, kaçınılmaz olarak, bütün seksiyonlarda işlerin çoğu mektuplaşılaraq yürütülür. **Körler ve sakatlar için kütüphane hizmeti, çocuklara kütüphane hizmeti, yayınların milletlerarası değişimini** hakkındaki kitaplar ile üniversite tezlerinin elde edilebilirliğine ilişkin bir kılavuz, en son yayınlar arasındadır.

Terazinin öteki kefesi, IFLA'nın "armada"sıdır: UBC (Universal Bibliographic Control - Evrensel Bibliyografik Denetleme) Bürosu. Bu büronun, kuruluşundan sonraki bir kaç yıl içinde gerçekleştirdiği ISBD (International Standard Bibliographic Description - Milletlerarası Standard Bibliyografik Nitelme) ve ilgili materyale ilişkin çalışmaları ünlüdür. UBC'yi bastıran başka bir çalışma UAP (Universal Availability of Publication - Yayınların Milletlerarası Edinilebilirliği)'dir.

IFLA mali bakımdan bir sırat köprüsü üzerinde yürür. UBC ve UAP'nin başlangıçları, UBC yayınları için iyi bir gelir kaynağı olacak yeterlikte kurulmuş bulunmakla birlikte, dış kaynakların —Unesco, Kütüphane Kaynakları Konseyi ve milli

kütüphanelerin— katkılarına dayanmıştır. Unesco sözleşmeleri, yalnızca bu faaliyetlerin değil, seksiyon projelerinin gerçekleşmesinde de önemli bir rol oynar. Bölgesel projeler, çoklukla, Kanada Milletlerarası Kalkınma Ajansınca verilen ödeneklerle desteklenmiştir. Buna karşılık, yönetim giderleri ile mesleki koordinasyon giderleri ve dış yardıma uygun bulunmayan projeler üye aidatına dayanır (ve enflasyon ile kur dalgalanmaları hayatı kolaylaştırmaz).

Bununla birlikte, sonuçta, IFLA'nın yaptıkları, kişilerin şahsi katkılarına dayanır ve dayanacaktır. Kendini adanmış kütüphanecilerin, kendilerine ait hemen bütün zamanlarını alan gönüllü çalışmaları olmasa IFLA asla kurulmayacak, şimdiki etkili kuruluş durumuna gelmek için büyüme ve tanınma imkânına tek başına kavuşmayacaktı. Resmî bir kuruluş olsa, sanırım, bu kişilerin pek azı böylesine çaba gösterecekti.

Library Association Record,
(LXXXI, 2, February 1979)'dan çeviren :
Necmeddin Sefercioğlu